

→ virkseimi, ið kann „forrentast“ og geva eitt avkast, ið er størri enn í fiskivinnuni. Her kann virkseimið innan oljvinnuna gerast eitt gott alternativ ella iskoyti til føroyska fiskiframleiðslu, um olja verður funnin á føroyskum øki.

Vit hava sæð, at tær loysnir, sum at byrja við sóu út til at vera „optimalar“, ikki hava eydnast: fiskavirking, bankabjargingin, framtaksgrunnurin v.m., alt loysnir, sum eru framkomnar eftir ráðum frá ekspertum.

Tað nýggja er nú, at vit skulu hava umsetiligar handilskvotur og ein effektiv fiskiflota, soleiðis at hesin kann geva eitt avkast, ið skal nýst til alternativar vinnur í Føroyum. Í byrjanini sigst modellid at føra til arbeiðsloysi, men vil í longdini føra til „ressource-flytan“ av kapitali og arbeiðsmegi til aðrar vinnur í Føroyum. Men tann stóri spurningurin er, um hetta veruliga fer at henda í praksis.

UMSETILIGAR HANDILSKVOTUR OG EFFEKTIV FISKIFLOTA?

Innan stovnsrøkt og stýran av fiskivinnuni (skipum) er kent, at tað ikki eru einkeltar loysnir í loysa allar trupulleikar, tað vil altíð verða ein vansi við øllum loysnum.

Tað talan er um umsetiligar handilskvotur, kunnu tað liggja nógvar grundir aftanfyri, at vilja keypa ella selja kvotur. Ein kann nýskja at selja fyrri at fara úr vinnuni, og her er oftani talan um gomul skip, men sum kunnu standa í nógvum pengum. Her ynskir eigarin ein hogan pris fyrri skip sitt. Talan kann eisini verða um, at hann skal selja fleiri eldri skip fyrri at kunna figgia keyp av einum nýggjum, effektivum skipi. Her vil eisini verða talan um at fáa sum mest fyrri tey gomlu skipini.

Um eitt felag eigur skip, virkir og solufelag v.m., kann felagið hava áhuga í at ognar kvotur út frá ymskum sjónarmiðum, sum ikki altíð kunnu metast út frá reit rakstrar- og „rentabilitets“ metanum her og nú.

Umsetuligar kvotur føra lætt til serstakliga kreativar „transaktiónir“ og fløkt ognarviðurskifti. Men ein av teimum størstu vansomum við hesum fyrirbrigdi er, at kvoturnar verða seldar fyrri ein yvirpris. Hesin yvirprisur skal so leggjast omaná tað sokallaða effektiva fiskiskip.

EFFEKTIVUR FISKIFLOTI, HVAT SÓ?

Í dag vita flest øll, at tey sokallaðu „effektiva skip“ tola ógvuliga smá frávik frá lögðum rakstrarætlanum, og rakstur teirra er sera ósikkur, nevniliga tí at tey eru serstakliga kostnaðarmikil at útvega og reka. Teirra figging byggir oftani á eina stóra fremmanda

figging og eina litla eginfigging, soleiðis er teirra „solidaritetur“ ringur, og stór spurnartekin kunnu setast við teirra rentabilitet.

Um vit fáa útvegað ein nýggjan effektivan fiskiflota, og hesin floti verður forur fyrri at reka lönandi vinnu, vil tað føra við sær, at fleiri av teimum eldru skipunum fara av knóranum. Vit fáa eitt stórt arbeiðsloysi og øktar almennar veitingar til ALS og sosialmál.

Tað er óhugsandi at trúgva, at hesin „effektiva flotin“ fer at geva eitt „kapitalavkast“, ið kann flytast yvir til alternativar vinnur. Fyrri tað fyrsta er sera ivasamt, um skipini kunnu bera seg. Um tað hendir, verður tað ikki ein sovordin „kapitalhópan“, at hetta verður nokk til at uppbyggja alternativar vinnur.

Sum áður fort fram, hava vit ikki ein bygnað í landinum, sum ger tað møgult ella áhugavert at fara í gongd við aðrar vinnur. Ein effektiviseran av fiskiflotanum her og nú vildi bert ført við sær, at arbeiðsloysið øktist, og tann sunna gongd við „bilgum“ fiskiskipum, ið eru figgiað eftir broytingunum í samfelagnum, vildi bliðið avlagd. Og út frá samfelaðsbúskaparligum sjónarmiðum vildi einki verðið vunnin.

Her kundi verið hóskiligt at spurt, hvat eitt effektivt skip ella effektivur fiskifloti er. Nevnst kann, at Klaksvíkin er við at fota sær aftur, og har er størsti parturin av flotanum eldri skip. Men har gongur rimiligt, og arbeiðsloysið er lítið.

SOSIAL „DIMENSIÓN“

Um tað skal gerast meira liviligt í Føroyum, er neyðugt, at tær loysnir, ið verða framdar, eru tinar út frá tri stöðu, vit eru í, og ikki út frá vanligum tjóðar- ella vinnulivshugtøkum, tí hesi kunnu illani nýst í tí føroyska samfelagnum.

Skulu vit til at broyta vinnubygnaðin landinum, er neyðugt, at gera hetta stig fyrri stig, varisliga og við umhugsni fyrri tí einkulta borgaranum. Lat okkum hava so nógv fólki í fiskivinnuni sum gjørligt, men tá vit hava vist, at vit í praksis eru fyrri at uppbyggja alternativar vinnur, vilja fólk fáa sær starv í hesum vinnum. Men tað loysir ongur trupulleikar at koyra hundræðtals føroyingar út í arbeiðsloysi og vænta, at hesi um 3 til 5 ár verða tók til at byrja í alternativum vinnum. At trúgva, at ein effektivur og „kapitaltungur“ nýggjur fiskifloti skal klára at breyðføða teimum arbeiðsleysu, samstundis sum flotin skal klára at „generere“ kapital til alternativar vinnur, er utopi.

FRAMTÍÐIN

Um tað skal eydnast at fáa broytt framleiðslu- og tænastumynstur í bygnaðinum av tí føroyska vinnulivinum, skulu nýggir hættir nýst. Tað verður neyðugt

at broyta lóggevuna, gera frihandilsøkir, við minni skatti á starvsfólk og felag, kappingarforur prisir á el og olju til framleiðsluvinnuna. Fleiri tænastuvinnur og ein vælvirkandi figgjarmiddepil um eini 10 til 15 ár er ikki óhugsandi. Ein vælvirkandi almenn umsiting, eitt væl-útbúgvið fólk og gott samskifti við útheimin eru nakrir av lunnunum undir teimum broytingum, ið gerast skulu.

Tað, ið skal eyðkenna framtíðar politikk Føroya, er „visiónir“, samarbeiði, samanhald, nýghugsan og sjálvsálit, har vit í minni mun lurta eftir útlenskum frøðingum, men heldur royna at læra av fortíðarinnar mistøkum og hyggja framfyrri, og ikki grava okkum niður aftanfyri lógir og „ekspertar“ á øllum økjum, ið skulu ráðgevas politikarum og vinnulivsmennum.

Heldur eiga vit at brúka ta vitan, vit eiga, og finna útav, hvørjar tænastur v.m., vit kunnu bjóða umheiminum. Um tað skal eydnast at fáa alternativar vinnuvegir í Føroyum, er neyðugt at politikarar, vinnulivsmenn, landsmanning og aðrir almennir stovnar arbeiða saman. Eisini verður neyðugt við figgingarstovnum, ið kunnu føra ein meira offensivan útlánspolitikk. Samanumtikið er neyðugt, at samfelagið sum heild arbeiðir saman og finnur nýggjar hættir til at loysa okkara grundleggjandi trupulleikar, og har vit í minni mun nýta serfrøðingar til at siga okkum, hvussu okkara egnu trupulleikar skulu loysast.

Lesarabrøv

Signalini komu frá politikarunum

Fyrst í 80-unum vóru tað ávisir politikarar, sum vóru ónøgdir við reiðarar og aðrar vinnulivsmenn.

Tá ið reiðarar og vinnulivsmenn nýsta, er politikkurin á rættari leið, hetta bleiv sagt á 1. mai fundi í Fuglafirði.

Signalid varð, at nú skuldu aðrir koma til, ungir menn skuldu fáa skip, teir verandi s.s. Eiler Jacobsen o.a. skuldu missa síni.

Vit kenna søguna um Háborg, sum lá bundin við bryggju í Kollafirði í fleiri mánaðar, bara tí at Eiler hevði fingið skip, sum ikki var í nógvi umtalaða skipapakkunum.

Ja, nakað kallaðu teir skipapakkur, har vóru skip sum „Andreas í Hvannasundi“, „Faroe Prawn“, „Raðhamar“, „Artic Viking“, „Heygdrangur“, „Skálafjall“, „Ocean Castle“, „Olaf í Garðastovu“, hetta vóru tey stóru verksmiðjuskipini.

Nakrir ísfiskatrolarar vóru eisini í einum pakka, tey vóru: Miðvingur, Vestfart, Fugltúgvun, Saturn 3, Julius á Bakka fyrri at nevna nokur.

Tað er torført at minnst øll skipini, tí tey allarfestu

eru fyrri lagnari tíð síðani seld avaftur landinum við stórum tapum.

Haldi tað er rætt at minna á 80-ina og tað sum fór fram tá, teir menn sum hava fingið umtalu í fjølmíðlunum hesa síðstu tíðina, kunnu nevna menn sum Magnus Petersen, Óla Zachariassen, bankastjórar o.a. hava bert roynt at hjálpa teimum monnum, sum vóru útvaldir at fáa skip úr teimum skipapakkunum, sum táverandi lögmaður og landsstýrismenn bjóðaðu veljarunum.

Politikarin skuldi syrgja fyrri, at Skála Skipasmíðja fekk sum mest at gera, teir hjálptu eisini til at sáttmál- ar blivu gjordir.

Vit vita eisini hvussu treytirnar vóru hjá teimum, sum bygdu skip í Norra, har norsk staturin gjøgnum skipasmíðjurnar veitti rentustudning heilt upp í 21,9 % av sáttmálaprísinum, hetta var peningur sum keyparin av skipinum fekk.

Landskassin veitti eisini

20 % studning, so her vóru treytirnar so góðar, at tað ráddi um at fáa skipini byggt í Norra, hetta skuldi Føroysku Skipasmíðjurnar kappast við og tað vita øll, at hetta var ikki møgult, uttan at Landsstýrið hjálpti til.

Teir hjálptu til, tí er støðan tann, hon er í dag, tað sum teir gloyndu at siga veljarunum var, at rökningin fór at koma seinri.

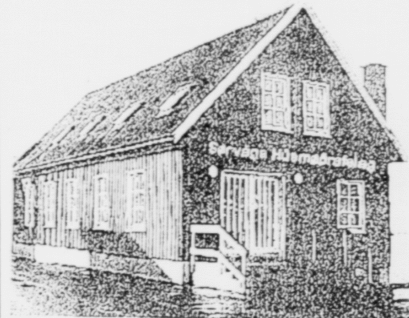
Eini, ið kundi havt gjørt sáttmála í Norra.

BILLUTIR

útvégast til
FLEST ALLAR
BILAR

Fa. BILLUTIR
Tlf. 21605 Fax. 21666

Sørvágs Húsmøðrafelag undir dagtilhald

Dagtilhaldið á Toft í Sørvági byrjaði mikudagin. Ópið verður hvønn mikudag og friggjadag frá kl. 16-19.00, har allir fólk- og avlamspensionistar kvinnur sum menn, einkjur og einkjurnar yvir 55 ár, í Vágum eru vælkomin. Ítriv kann vera at spæla kort, luda, poppa, binda, práta, lesa bløðini o.a. Te, kaffi og køkur fáa tey eisini.

Dagtilhaldið er í hús Sørvágs Húsmøðrafelags. Húsmøðrafelagið keypti gamla Føroya Banka húsið fyrri einum ári síðan og hevur tað verið brúkt til ymskt, t.d. gullbrúðleyp, brúðleyp, bingo, tombola, fundir, jólaræshald fyrri børnunum í barnagarðinum og ein fyrirteka úr Havn var ein dagin og hevði vetrarútsølu av klæðum. Tað skuldu kanska fleiri gjørt slík tiltøk í Vágum.

Sørvágs Arbeiðarafelag leigar eisini eitt rúm til skrivstovu.

Øll tiltøk hava eydnast stak væl, bert spell, at so fáar ungar kreftir eru við. Møguliga verður vikuskiftisskeið í silki- og stoffmáling o.a. eisini.

At enda vilja vit takka øllum, sum stuðla okkum at skaffa pening til húsið, endar forkvinnan í Sørvágs Húsmøðrafelag, Jastrid Hansen.

Avgreiðslufólk

søkt til fjølbroytt arbeiði so sum vørukoyring, bókhald og annað fyrifallandi skrivstovu-arbeiði.

Tú skalt vera fyrirkomandi og stóra koyrikortið er fyrimunur, men eingin treyt.

Skriva til: Sosialurin, Box 76, 110 Tórs-havn, viðmerkt

Bill. mrk. 1017

Uppboðssøla

Eftir áheitan frá Advokatfelagnum vegna úttøkuánara, verður uppboðssøla hildin á Norðoyari.

Fríggjadagin hin 16. febr. 1996 kl. 1500

Selt verður

1 Broyt, mrk. X-21, árg. 1980

Uppboðstreytirnar eru, at gildið verður oppbøtt, ella at bankatrygd verður veitt.

Lutirnir kunnu sýnast eftir avtalu við uppboðshaldaran.

Klaksvík hin 26. januar 1996

Karsten Hansen, uppboðshaldari